

ש"פ קרוישים, מבה"ח אייר, הי'חשי"ד קמא

ולפ"ז יש לכאר, מ"ש על שלשה דברים העולם עומד, דמויה משמע, שכבד"י שתה"י פמדת"י העולם ונגילי אלקות בעולם, ונוגע לא רק בללות הענין דתומ"צ, אלא הענין בשלשה דברים, כב ענין (עמדת) העולם הוא, שהגילוי אלקות שנמשך בעולם ע"י תומ"צ יהי' בו לא כמו דבר נוסף, אלא שהגולה בו שהכוונה לענינו הפנימי העולם (העלם) עצמו הוא שיהי' בו גילוי אלקות, וענין זה שבחומ"צ הוא ע"י התחלקותם בג' דברים (ג' סוגים), תורה עבודה וגמ"ח.

(ב) ויזכר זה בהקדים מה שנתבאר לעיל (בהמאמר הקודם) בכיבאור מאמר דל"פ, אור א"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, דמעלה ומטה הם (כדרך כלל) אצילות וכי"ע, ופירוש

אור א"ס למעלה **ע** בשני ענינים: **א** בענין ההמשכה והירידה למטה לזרות ולהחיות את הנבראים דכי"ע, ובה גופא — למטה מטה עד אין תכלית, שהיא נמשך להחיות הנבראים שבפעולם הזה הגשמי שאין תחתיו למטה ממנו, ועד שהוא נמשך להחיות גם את הקליפות, ובענין בתולמות, שגם עולמות העליונים, אצילות ולמעלה מאצילות, למעלה מעלה, התחתותם הוא מהאר"ב בלבד, שבאין ערוך לגבי ית' דשני ענינים אלה הם (כדרך כלל) *
כאור הממלא ואור הסוכב. דכאור הממלא הוא, **ענין** הירידה וההמשכה למטה להחיות את הנבראים לפי ערכם, וכאור הסוכב הוא **ענין** ההפלאה והרוממות, שכל העולמות (וגם האור שמתלבש בהם) הם כאין ערוך וכלא השיב לגבי ית'. ומשני ענינים אלה שבאור א"ס נעשה שני הענינים דמעלה ומטה (בעולמות) דענין מעלה ומטה הוא (ככל העולמות, המטה שבהם, וענין הריצוא, יציאה ממצאות ולמעלה מאצילות) הוא בכי"ע (הוא חמלה שבהם), ושני ענינים אלה שבפעולמות, הם משני ענינים הנ"ל שבאור א"ס, דמאור הממלא שהוא בתנועה דירידה והמשכה

7 ולפ"ז יש לבאר מ"ש בהפירוש י"ע שלשה דברים העולם עומד (שמעתיך בחפזותו גם י"ע שלשה דברים") — כי זהו הביאור ו"דהפעלם עומד".
8 ד"ה ונתח עלינו גוי דאתרוך של פסח (לעיל ע' קלא ואל"ך).
9 ראה תקי"ז סוף תיקון נו (וראה שם תיקון יט — מ' ב), ד"ה יתרו ליד, סעי' ג.
10 מניא דפל"ג.
11 ראה ד"ה ונתח הגיל ס"ז (לעיל ע' קלז), דהיה כפל הלשון למעלה מעלה כ"י ולמטה מטה כ"י, כי המעלה ומטה שבעולמות הוא בשתים (א) שאצילות הוא מעלה וכ"ע הוא מטה (ב) הריצוא (מעלה) שגם בכי"ע המציאות (מטה) שגם באצילות.

ס' הו"ק אמתאי ס' לפי ס' י' קכ"ג
ד' מתען ס' [צב"ה] ס' י' ארבע ז' א' ז' א' ז' א'
ע' א' ע' א' ז' א' ע' א' ז' א'
ע' א' ע' א' ז' א' ע' א' ז' א'
בס"ד. ש"פ קרוישים, מבה"ח אייר הי'חשי"ד.

על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, ומכאן נ"ק מר"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זהו פירוש רבינו הזקן, על שלשה דברים העולם עומד — על שלשה דברים ההעלם עומד. ומכאן בהמאמר, הקשר דפירוש אדמו"ר הזקן (ההעלם עומד) עם פירוש הפשוט (העולם עומד), כי **ענין** העולם הוא העלם, ומוסית בהמאמר, דההעלם שבעולם, הוא לפי שכריאת העולם הוא ע"י העלם האור. וכדאיתא בע"ח, וכשרי שיהי' מקום לעולמות, הוצרך להיות סילוק מקום לעמידת העולם, וככדי שיהי' מקום לעולמות, הוצרך להיות סילוק האור. ויש לומר, דבתוספת זו, מודגש יותר **ענין** דההעלם ועולם. שההעלם שבו, הוא לא כמו דבר נוסף עליו, אלא שבריות העולם הוא ע"י העלם האור, וירחיקה מזו, שמצד ענין הגילוי, לא די' אפילו מקום לעולמות (ולא רק שלא היז מחוברים בפועל).

וממשיך בהמאמר, דכוננת ההעלם הוא בשביל הגילוי. וע"י הסתת שלשה דברים העולם עומד, מתגלה אור הפנימי שצפון בההעלם, וזוהו (על) את ההעלם ומתגלה אור הפנימי. ויש לומר, דמ"ש בהמאמר, שכוננת ההעלם הוא בשביל הגילוי, הוא, ככדי לבאר המשנה על שלשה דברים (העולם) עומד. דהגם שע"י תורה עבודה ונמי"ח נמשך גילוי אלקות, מ"מ אומר על שלשה דברים (העולם) עומד (והתעלם) עומד, כי כוננת ההעלם הוא בשביל הגילוי, דהכוונה של כל דבר הוא עינו הפנימי. ולכן אומר: על שלשה דברים העולם (ההעלם) עומד, כי עינו הפנימי דעולם (העלם) הוא זה שנומשך בו גילוי אלקות.

* המאמר חונה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א לקראת כ"א אלול תשי"ג (תמוז"ג).
1 אבות פ"א מ"ב.
2 דשנת הישיבת — נרפס בסה"מ הישיבת ע"פ 160 ואל"ך.
3 כי"ח הלשון כ"ה זה שם (שמעתיך בהפירוש גם י"ע שלשה דברים"). וראה לקמן הערה 7.
4 ראה גם לקו"ת שלח לו' ד'. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' שג. ח"א ע' אנט.
5 שער א לקו"ת חלק לד ע' 112 הערה 63. ונ"ח.
6 סעיף ב (סה"מ הישיבת שם ע' 161). וראה שם בסוף המאמר (ס"ז ע' 162).

1) **והנה** כמו שהענין דלמעלה עד אין קץ הוא גם בעולמות התחתונים, כמו שנתבאר לעיל (סעיף ב') שגם בהנבואים דב"ע ואפילו

בהנבואים שבענין"ז, מאיר בהם **הרוממות** דא"א"ס, שכל העולמות הם באין ערוך וכלא חשיב לגבי' ית', ועי"ז נעשה בהם רצוא לאלקות, שרוצים לצאת ממציאותם. עי"ז הוא גם **בההעלאה דתפלה** (שהיא דוגמת הענין דלמעלה עד אין קץ), **בגם** כשהארם הוא למטה מטה עד אין תכלית, הנה ע"י התפלה הוא מתעלה, (דעינו שהוא ברצוא ותשוקה לעלות) למעלה מעלה עד אין קץ. וכמ"ש²⁰ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ואיתה בוחר²¹ סולם דא צלותא, דגם כשהארם הוא בדרגא

הכי תחתונה (ארצה²²) ע"י הסולם דתפלה הוא מגיע ועולה השמימה. **אלא**, שלחיותו בשפל המצב, **בכדי** שיתעורר ברצוא ותשוקה לעלות ולמעלה, צריך הוא להתבונן (לא רק בהענינים וגדולת ה' המבוארים בתפלה, אלא גם) **לענין זה עצמו**, שהוא בשפל המצב. **הן** בנוגע למחשבה דיכור ומעשה, שלפעמים הוא נכשל (ער פאלט דורך) אפילו

במעשה בפועל ומכ"ש בדיכור ועאכר"כ במחשבה, והן בנוגע לשכלו דהגם שעיקר **עבודת** האדם הוא סור מרע ועשה טוב בפועל ממש במחשבה דיכור ומעשה, הרי ענין זה (שהעיקר הוא הפועל ממש) הוא בנוגע להכוונה דלמעלה, אבל בנוגע למצב האדם²³, כיון שהשכל והמדות הם מיוחדים עם הנפש, והמחשבה דיכור ומעשה הם רק לכושים (כמשיג"ת באורכה במאמר הקודם²⁴), צריך השכל והמדות שלו (אם הם בקדושה או לויפך) **לענע יותר** מהמחשבה דיכור ומעשה שלו. ומכ"ש

כשמתבונן בנוגע לעצם נפשו, שגם כשהמחשבה דיכור ומעשה וגם המדות והשכל הם בקדושה אפשר שעצם נפשו היא בעמקי הקליפות, וכידוע²⁵ מה שאמר ריב"ז²⁶ איני יודע באיזו דרך מולליכין אותי,

20) ויצא כתי, יב.

21) ח"א רטו, ריש ע"ב. ריש שו, ע"ב. וראה גם תקי"ז תקי"ח מה (פג, א).

22) "איצה" (בתוס' ה') הוא מודרנה הכי תחתונה שבארץ (סה"מ קונטרסים ח"ב ש"ט, א. ובכ"מ).

23) ועד המבואר בתניא פל"ז (נט, סע"א ואילך) החילוק בין תורה למצוות, ותכלית בריאת האדם (לעשות לו ית', ויורה בתחתונים) הוא ע"י המצוות, אבל בנוגע לנפש האדם, ע"י לימוד התורה ממשיך אור ועלה יותר.

24) ד"ה תני' שבהעודה 8 דלעיל ס"ב ע' קלב ואילך).

25) לקי"ת ויקרא (הוספות) ג, סע"ה. ד"ה אשרנו תרצ"ז (סה"מ תרצ"ז ע' 50 ואילך), ובהתמקן שם (ע' 49) הערה 1. ועוד.

26) ברמכ"ח, ב.

למטה, נעשה המטה (המציאות) שבעולמות, **במעלה** שבעולמות (הרצוא שבהם שרוצים לצאת ממציאותם) הוא מגילי הרוממות דא"א"ס (טובב).

ג) **והנה** יודעי, דזה שהכריאה היא בשביל האדם²⁷, הכוונה כזה היא לא רק **בבריאת** העולמות, (כולל גם עולם האצילות ועולמות הא"ס שלמעלה מאצילות), אלא **לכל הגלגלים** גם גלגלים הכי נעלים. ועפ"ז יש לומר, **שהכוונה** בשני ענינים הנ"ל שבא"א"ס, ענין הירידה וההמשכה למטה דאור הממלא, וענין ההעלאה והרוממות דאור השובב, כולל גם **השרש** דשני ענינים אלה. כמו שהם בא"א"ס שלפני הצמצום [האור דעלות הרצון שהוא השרש דאור הממלא והאור שקודם עלות הרצון שהוא השרש דאור השובב], היא, בכדי שיהיו (דוגמת) שני ענינים אלה **בעבודת** האדם דכללות הם שני הקיין תורה ותפלה²⁸.

ותפלה היא העלאה מלמטה למעלה, וע"י ההתבוננות דתפלה הוא יוצא ממציאותו ועד שבא להתפשטות הגשמיות²⁹. **ותורה** היא המשכה מלמעלה למטה. דענין עסק התורה הוא, לא שהארם מבטל את שכלו, אלא אורבא, שהתורה נמשכת ומתלבשת בשכלו של האדם, המשכה מלמעלה למטה, ויחיה מזו, דההמשכה דתורה (שהיא נמשכת בשכלו של האדם) הוא גם כשהארם נמצא כמצב דהיפך להחיות לא רק הנוברים דא"א"ס למטה מטה עד אין תכלית, שהוא נמשך להחיות לא רק הנוברים עד שבעודה"ז הגשמי אלא גם את הקליפות. ונמו שבהענין דלמטה מטה עד אין תכלית, גם כשהוא נמשך למטה להחיות את הנוברים ואפילו את הקליפות, אין האור משתנה עי"ז³⁰, עי"ז הוא כההמשכה דתורה שגם כמו שנושמת בשכלו של האדם, ואפילו כשהארם הוא כמצב דהיפך תתורה, היא דבר ה'³¹.

12) ראה תר"מ סה"מ מנחם-אב ע' קצט.

13) ראה סנהדרין ל"ח, א. חדא"צ מהר"ש"א ל"ה כ"ו, א.

14) ראה ד"ד תורה הנ"ל ס"ח (לעיל ע' קלז), וש"ע.

15) בהבא להלן בענין תורה ותפלה — ובהשקפת דתורה ותפלה לשני הענינים דלמעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית — ראה גם אור"ח ענינים ע' קב ואילך. סה"מ תר"מ ע' רפג. תר"מ ע' תנב. תר"מ ע' נט.

16) ראה שו"ע אור"ח א"ח ה"ל תפלה סע"ח ס"א. ה"ל ת"ת לאור"ח פ"ד ס"ה.

17) להעיר מלוקי"ת תבוא מג, סע"ב ואילך. ריש חילוק כוח בין תורה לתפלה.

18) סה"מ התשי" ע' 135. וראה תר"מ סה"מ מנחם-אב ע"ס קלט ואילך, ובהתמקן שם, שגם אור הממלא שפלוש בהנוברים, אינו נתפס בהם.

19) להעיר, דזה שאין דברי תורה מקבלי טומאה למדן מהכתוב (ירמי' נג, כט) הלא כה דברי באש ברבות כב, א, ויש לומר הפירוש ב"דברי באש", דכין שהוא **דבר** (דחוקי"ה), לכן הוא **לכאש** שאינו מקבל טומאה.

ש"פ קרושים, מכה"ח אייר, ה'תשי"ד קמח

בעבודת האדם (כמ"ש³³ וה"י אם שמוע גוי (ראו דוקא³⁴) ונתתי מטר ארצכם גוי³⁵), וטל אינו תלוי בעבודת האדם (כמאר"ל³⁵ טל לא מוצעו³⁶), דמ"כ הוא כרוחניות, דמטר הוא ההמשכה שע"י אהערל"ת וטל היא ההמשכה מלמעלה מצד עצמה³⁷ (הטעם שהתורה נמשלה לטל ולמטר הוא, כי בתורה שני העניינים³⁸). וה"נא דתורה שונשכת ע"י עסק התורה והאדם — יערוף (מטל) לקחי, והדוגא דתורה שהמשכחה היא מלמעלה (בדרך אהערל"ע מצד עצמה) — תול (כטל) אמרוי. וזוהי השייכות דהקב"ה יושב ועוסק בתורה לגי שעות ראשונות כי שורש הגשם (מטר) הוא בדי תחנותו דעתין [כידוע בענין שבעתים כאור שבעת הימים³⁷], דשיבעתים הוא ארבעים ותשע, ושבעתים כאור שבעת הימים, מ"ט פעמים ז', בגימטריא גשם³⁸. דמזה מוכן, שגשם שייך לשבעת הימים שהם ז' תחנותו דעתין, ושורש הטל הוא בגי' ראשונות דעתין. וזוהי השייכות דהקב"ה יושב ועוסק בתורה (טל דתורה) לגי שעות ראשונות, כי ג' (שעות) ראשונות הם ג' ראשונות דעתין.

ו) ודנה כמו שטל (לפשוטו) יורד ונמשך למטה בתורה שהאדם לומר. תורה, שהוא נמשך ומתגלה למטה בתורה (בחינת טל תורה) הוא דנוסף על זה דזה שהקב"ה יושב ועוסק בתורה (בחינת טל תורה) הוא נתינת כח לאדם שיוכל לעסוק בתורה, ושע"י עסק התורה שלו יהי הקב"ה קורא ושונה כנגדו, הנה, גם הענין דטל תורה עצמו נמשך ומתגלה למטה בתורה שהאדם לומר. ובהמשכה תורה דלמעלה בתורה שהאדם לומר, שני ענינים, התורה כמו שהיא בז"ת דעתין, מטר דתורה. והמשכת בחינה זו היא ע"י עסק התורה דהאדם, דכיון שז"ת דעתין מתלכשים בארץ שורש ההשתלשלות, לכן עסק התורה דהאדם הוא אהערל"ת שמשעור וממשיך בחינה זו. והתורה כמו שהיא בגי' דעתין, טל תורה. והמשכת בחינה זו היא מלמעלה, ועסק התורה דהאדם, הוא רק כמ"ל³⁹. שבו נמשך ומתגלה הטל דתורה, ויש לומר, דזה שלילמוד התורה דהאדם

- 33) עקב יא, גי' יד.
- 34) וכו' שמשעור ככתוב (שם, טו"ז) וטרדם ופרכתם גוי (ואז) ולא יהי מטר.
- 35) תענית ג, א.
- 36) בהבא להלן ראה סה"מ תרכ"ז ע' תכט ואילן. המשך וככה תול"ד פס"ו. סה"מ תר"ס ע' צח ואילן.
- 37) שני הענינים דטל ומטר שבתורה — ראה גם לקי"ת האוניו שיה, סעי"ד ואילן. אלא שבלק"ת שם, דטל שבתורה הוא שהקב"ה קורא ושונה כנגדו.
- 37) ישעי' ל' כו.
- 38) ראה פרש"י ד"ד יהי שבעתים — פסחים סח, א.

קמח על שלוש דברים העולם עומד

הנה ע"י שמתכוון בכל זה ומרגיש שהוא בשפל המצב, הוא מתעורר ברצון לצאת ממציאותו ולעלות למעלה.

ה) ודנה נתבאר לעיל (במאמר הקודם²⁷) דשני הענינים שבאור"ס (למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית) בשרשם הראשון (בהאור כמו שכלול בהעצמות, שהד"ע היכולת) הוא זה שביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר. וכינוי שבתחנת היכולת, שניהם (היכולת להאיר והיכולת שלא להאיר) הם ענין אחת, לכן, גם כשהם נמשכים בגילוי ועי"י הם נעשים שני ענינים, למעלה מעלה ולמטה מטה, הם כלולים זה מזה. ועד"ז הוא מתורה ותפלה) שהם כלולים זה מזה. דגם בתורה שהיא המשכה מלמעלה למטה יש בה ענין ההעלאה מלמטה למעלה, וכמ"כ היא בתפלה, שהיא העלאה מלמטה למעלה, שיש בה גם ענין ההמשכה מלמעלה למטה.

ו) ודנה זה ע"פ מה שאמרו ר"ל²⁸ ג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, וידוע הדין בזה²⁹, ה"י כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו³⁰, וכיון שישאל עוסקים בתורה במשך כל היום (זה לומר בשעה זו וזה לומר בשעה זו), ה"י גם הקב"ה עוסק בתורה במשך כל צדו, ונאעפ"כ אמרו (שכנ) שעות ראשונות (דוקא) הקב"ה יושב ועוסק בתורה, ונקודת הביאור בזה³¹, וזה שכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו היא המשכה מלמעלה שע"י אהערותא דלתתא (עסק התורה דהאדם), ולכן, ההמשכה היא לפי ערך האהערותא דלתתא. דזהו שאמרו כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, דזה שהקב"ה קורא ושונה הוא כנגדו, לפי הלימוד דהאדם. וזה שבגי' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, הוא המשכה מלמעלה מצד עצמה, ממקום שאין אהערל"ת מגעת לשם, והמשכה זו היא נתינת כח לאדם שיוכל לעסוק בתורה ושע"י עסק התורה שלו יהי הקב"ה קורא ושונה כנגדו, וזהו יערוף במטע לקחי תול כטל אמרוי³², ודחילוקין ביין טל ומטר הוא, דירידת מטר תלוי

- 27) ס"ט ויר"ד (לעיל ע' קלה ואילן).
- 28) ע"י ג, ב.
- 29) סה"מ תרכ"ז ע' רעט, תרכ"ז ע' חלו, תרכ"ח ע' סח.
- 30) ת"ד רפ"ח, יל"ש אבה רמו תתריד.
- 31) אהר"ת שבתורה 15 ע' קבא ואילן. סה"מ תרכ"ז ס"ט רפג, תרכ"ז ע' תכט ואילן.
- 32) תרכ"ז ע' צח ואילן.
- 32) האוניו לב, ב.

אותם רבי לפני התיבה, אמר משיב הרוח ונשיב זיקא, מוריד הגשם ואתא מיטרא, כי מטי למימר מתי' המחים רגש עלמא. וכתב האלשי"ך⁴⁹ שהבקשה אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך שבהתחלת תפלת שמו"ע היא, שתתחזינו תהי' במו תפלת ר"ח ובנין. ואינו מוכיח א"ר שייד לומר שתפלינו תהי' כתפלת ר"ח ובנין [ובפרט ע"פ מה דאיתא בגמרא שם שר"ח ובניו היו כמו האבות]. גם צריך להבין⁵⁰ דר"ח ובניו היו מתפללים בכל יום, ואעפ"כ ההמשכה שע"י תפלת ר"ח ובניו (נשיב זיקא, אתא מיטרא, רגש עלמא) היתה דוקא כשהעמיד אותם רבי לפני התיבה. דע"י שהתפללו לפני התיבה, הווי שלוחי ציבור, ה"י בתפלתם כח הצבור. דבתפלת רבים (תפלת ציבור) כתיב⁵¹ הן אל ככיר ולא ימאס. והגם שתפלת ציבור ישנה בכל יום, וזה שע"י תפלה זו דוקא נשיב זיקא וכו' הוא מפני מעלת ר"ח ובניו שהווי דוגמת האבות, מ"מ, גם בתפלת ר"ח ובניו בכרי שיהי' נשיב זיקא וכו' הוא דוקא כשהווי שלוחי ציבור.

א) ולכאורה ה"י אפשר לכאר זה ע"פ הירדני⁵², ומהו שבכל בקשה

שבשמו"ע, חותמין ברוך אתה ה' מוכח, שגם בתפלת יחיד אין שום ספק כלל שהקב"ה ממלא את בקשתו. אלא שבתפלת יחיד אפשר להיות שההשפעה תומשך לו למעלה, או שתומשך (גם למטה, אבל רק) בלחצונות⁵³, והמעלה דתפלה ציבור, (שהיא רצוי ומקובלת לעולם⁵³) היא, שההשפעה נמשכת גם למטה בנמשיות. והנה, בתפלת ציבור, יש כמה חילוקי דרגות, וכל שהבקשה היא גדולה יותר, ובפרט כשהציבור המתפללים אינם כלים ראויים לזה, צריך לתפלה גדולה יותר, וגם שהשליח ציבור יהי' זקן (או המופלג שבציבור) בכרי שיהי' תפלתו נשמעת⁵⁴. ועפ"ז ה"י אפשר לבאר לכאורה, בנוגע לר"ח ובניו, דזה שע"י תפלתם לשווי שלוחי ציבור נשיב זיקא ואתא מיטרא (בגמטריה) הוא (בעיקר) מצד המעלה (תפלת רבים), אלא שגם בתפלת ציבור (ובפרט בכקשה גדולה, שאין הציבור דאוי לזה), צריך שהשליח ציבור יהי' מי שתפלתו נשמעת, אבל ביאור זה אינו מספיק, ומהו שאמרו שר"ח ובניו

(49) לתהלים עה"פ א"ר שפתי תפתח.
 (50) איוב לו, ה. וראה ברכות ת"א.
 (51) אורח"ש ע"י קמב. וראה גם אגוד"ת פ"א ק"א, א. וראה הערה הבאה.
 (52) ויש לומר, דמ"ש באגוד"ת שם שאין שום ספק כלל הוא, כי כל הענין דיפליחת עונות (שבזה מודבר באגוד"ת שם) הוא ברחמינות.

(53) לשון אורח"ש בשו"ע א"ח"ה ר"ס נב.
 (54) ראה שו"ע אורח"ז שם סני"ג ס"ט. ושו"ע.

הוא כלי לטל תורה הוא בעיקר בהגילמוד דפנימיות התורה, דכיון שפנימיות התורה (גם כמו שנמשכה למטה) היא אגלגא דחיי' שלמעלה מענין הביוררים⁵⁵, לכן היא כמו כלי לעצם התורה שלמעלה משייכות להשתלשלות (ג"י דעתיק שאינם מהתלכשים באוריד), טל תורה.

ועפ"ז יש לכאר הקשר דשני הגיטאות במאד"ד⁵⁶ כל המשתמט כאור תורה אור תורה מתחייב, שהגילגל בגמרא היא אור תורה והגירסא בילקוט⁵⁷ היא טל תורה, דיש לומר, שאור תורה הוא פנימיות התורה, ולמוד פנימיות התורה הוא כלי לטל תורה⁵⁸.

ז) ועל"ז הוא בתפלה. דהגם שבכללות היא העלאה מלמטה למעלה,

יש בה גם ענין ההמשכה מלמעלה למטה. והענין הוא, דהתחלת תפלת שמו"ע [שהיא עיקר התפלה], הוא כפסוק⁵⁹ אר"י שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. דאמירת פסוק זה, הוא (לא רק הקדמה לתפלה, אלא) התחלת התפלה עצמה, כדאיתא בגמרא⁶⁰ שהוא כתפלה אריכתא. והנה בתרגום ער"פ א"ר שפתי תפתח פירש, ספותי פתח באורייתא, היינו דהבקשה שבפסוק זה שכתחלת התפלה היא, שהתפלה (ופי יגיד תהלתך) תהי' כמו תורה (וא"ר שפתי תפתח באורייתא). וכמו שכתורה, התורה שהאדם לומד דבר ה', דכרי אשר שמתי בפ"ק⁶¹, והאדם הוא כעונה אחר הקורא⁶², כמו"כ גם התפלה תהי' באופן דופי יגיד תהלתך, שתפלה האדם תהי' (לא התפלה שלו, אלא) רק שעל ידה תומשך יגיד מלשון המשכה) תהלתך, תפלתך של הקב"ה.

וכפיאור הענין בפנימיות יחודי יוכן ע"פ מה דאיתא בגמרא⁶³ שכששמע רבי מאלי' הנביא, שר' חייא ובניו הם דוגמת האבות, העמיד

(39) אגוד"ק סב"י.
 (40) בתובת קיא, ב.
 (41) שמונני יע"י רמז תל"א.
 (42) ובס"ג תר"ס ע"י ק"ר, שאור תורה וטל תורה הם דיון ודיון דרוין.
 (43) בובה להלן וראה אותה שם ע"י קמב. סה"ג תרכ"ז ע"י רפי ואל"ך. תרכ"ז ע"י תלא ואל"ך. תמב ואל"ך. סה"ג תרנ"ג ע"י ער ואל"ך.
 (44) תהלים נא, יז.
 (45) ברכות ה, ב.
 (46) ישע"י נט, כא.
 (47) ראה תר"א יתרו, טז, סני"ג ואל"ך. ד"ה בחודש השלישי ה'תשכ"ט ס"ב (תו"מ סה"ג אייר ע"י רצט), ותנסמן שם הערה 11.
 (48) ב"מ פה, ב.

איתא
 ע"פ
 אגוד"ת

קמטו ש"פ קרושים, מכה"ח אייר, ה'תשי"ד

גדולים מוכי. כי המעלה ותפלה, שהיא העלאת מ"ן להמשיך או"א"ס שלמעלה מהשתלשלות, הוא הביטול שבתפלה, שהאדם המתפלל הוא כעבד בפני רבו⁶⁰, ור"ח ובניו, היו דוגמת האבות, שהיו מרכיב לאלקנות⁶¹, ומרכיב הוא ביטול בתכלית ולכן, תפלתם של ר"ח ובניו הייתה העלאת מ"ן להמשיך אור נעלה ביותר, שע"י המשכה זו נעשה שינוי בהנבואים, עד להשינוי דתחייית המתים. אלא שבכדי שתה"י ההמשכה בעולם (אף שהשולם אינו כלי לזה) הוא ע"י שבתפלתם ה"י (גם) ענין החורה, המשכה מלמעלה.

וזהו שהבקשה כפסוק, אר' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, היא שתתלחטו תה"י, כמו תפלת ר"ח ובניו, ובהמעלה שבתפלת ר"ח ובניו, שני ענינים. המעלה דהתפלה (שלהם) עצמה, שהעלאת מ"ן דהתפלה שלהם היא נעלית הרכה יותר מהעלאת מ"ן דתפלה סתם, שבתפלתם ה"י גם ענין החורה, ובהבקשה שבפסוק הנ"ל, שני הענינים. דהבקשה ופי יגיד תהלתך, היא שהתפלה של תה"י כעונה אחר הקורא אחר תפלתו דהקב"ה ותפלתו דהקב"ה לא גורע⁶² מתפלת ר"ח ובניו, והבקשה אר' שפתי תפתח כאורירתא, היא, שבתפלתו תה"י גם המעלה דחורה, המשכה מלמעלה למטה.

ח) ודונה על ירי ההתכללות דחורה ותפלה [שבחורה שהיא המשכה מלמעלה למטה, הענין דאוא"ס למטה עד אין תכלית, יש גם ענין דהעלאת מלמטה למעלה, ובתפלה שהיא העלאת מלמטה למעלה, הענין דאוא"ס למעלה עד אין קץ, יש גם ענין ההמשכה מלמעלה למטה], ע"י מתגלה דשני הענינים [דלמעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית] בשולשם הם כולא חד וכנ"ל (סעיף ה) שהטעם להמתכללות דשני הענינים הוא, כי ביכולת העצמות, היכולת להאיר והיכולת שלא להאיר, הם ענין אחד. אלא, שעכשיו, צילין השורש דשני הענינים כמו שהם ביכולת העצמות, הוא רק כזה שהם כלולים זה מזה, וזוהי הקדמה לזה שלעתיד לבוא יהי חתבו ותאחד⁶³ דשני הענינים. כי אף יאר בהם כגילוי ממש שרשם הראשון כמו שהם ביכולת העצמות, שהיכולת להאיר והיכולת שלא להאיר הם חד ממש.

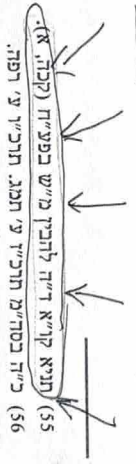
(59) שבת ז' א. דמב"ם הל' תפלה פ"ה ה"ה. טוש"ע (תראדו"ז) שם ס"י סג סעיף ו' (ו').
(60) ב"ר פמ"ז, ג' פפ"ב, ג' ודאח תניא פכ"ג (כח, ב). רפלי"ד. מאמרי אורינו"ר האמצעי דבר"ם ח"א ע' רט"ו ושי"ע.
(61) כ"ה תלשין בסה"מ תרכ"ז ע' רפה ובסה"מ תרכ"ז ס"ע תמנ.

קמטו קמ"ח ע"ה עולם עומד

היו דוגמת האבות, מושגע, דזה שע"י תפלתם נשיב זיקא ואחא מיטרא הוא מפני גודל העילוי שלהם (שתפלתם נשמעת כתפלת האבות), א"כ יאמר (א"ר) ואעפ"כ, זה שנשיב זיקא וכ"ו ה"י דיקא כשהיו שלוחי ציבור. והענין הוא, אף וא"ר דזה שההמשכה שע"י תפלה היא בנשימות ועד שע"י ההמשכה נעשה פיעור שינוי בהנבואים, לרפאות החולים ולכרך השנים, וזלא כההמשכה שע"י תורה ומצוות שהיא (בעיקר) למעלה⁶⁴, הוא, כשההמשכה בנשימות היא משאלות צרכי דהתפלה אלא שגם אז ישנם כר"כ חילוקי דרונה. דנסוף להחילוקי שכ"ן תפלת יחיד ותפלת רבים, יש חילוק גם בדרגת האדם המתפלל (ויחיד, או השליח ציבור), דישי מי שתפלתו נשמעת יותר. וכי"ן שההמשכות דמשיב הרוח וכ"ו לא היו משאלות צרכיהם ברי"ח ובניו, לכן, ע"י תפלתם (שהתפללו בפני עצמם) המשיכו ענינים אלה ברוניות (ברוגמת ההמשכה שע"י חומ"צ), וכשהעמיד אותם רבי לפני החיבה ונעשו שלוחי ציבור דכלל ישראל, ע"י נכלל ענינים אלה במשאלות צרכיהם) ונסף שע"י שהתפללו בתור שלוחי ציבור דכלל ישראל, נ'חוסף בתפלתם גם המעלה דכח הרבים, ולכן, ע"י תפלתם אז נמשכו הענינים גם בנשימות.

ק) ועור ענין בזה דזה שע"י תפלתם של ר"ח ובניו [גם כשהיו שלוחי ציבור, הענינים דמשיב הרוח וכ"ו נעשו משאלות צרכיהם] נשיב זיקא וכ"ו, הוא לפי שרוב⁶⁵ שר התורה⁶⁶ העמיד אותם לפני החיבה, וע"י ה"י בתפלתם גם ענין החורה, והענין הוא, דבההמשכה שע"י תפלה שהיא עבודת התחתון, נוגע מצב התחתון, וככ"ו שיומשך השפע להתחתון הוא דיקא כשהוא (קצת) כלי לההמשכה⁶⁷. וההמשכה שע"י חורה כ"ן שהיא מלמטה, היא נמשכת למטה מטה, גם כשהמטה אינו כלי (כלל) לההמשכה⁶⁸. ולכן, זה שע"י תפלת ר"ח ובניו הייתה ההמשכה בעולם (אף שהשולם או לא ה"י כלי לזה), הוא ע"י שבתפלתם ה"י (גם) ענין החורה (ע"י שרוב העמיד אותם לפני החיבה) וההמשכה היחה דיקא ע"י תפלתם של ר"ח ובניו (ולא ע"י רבי), הוא, כי ככ"ו שה"י ש"נוי בהגשמי הוא ע"י המשכת אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות, דהמשכה אור זה, הוא דיקא ע"י העלאת מ"ן דתפלה⁶⁹ בענין זה ה"י ר"ח ובניו

(55) תניא ק"א ד"ה להבין מ"ש בפס"ח (ק"ה) א.
(56) כ"ה בסה"מ תרכ"ז ע' תמנ. תרכ"ז ע' רפה.
(57) סה"מ עט"ח ע' ק"ל.
(58) סה"מ עט"ח ע' רפה. ולעורר גם מלקו"ת פ' ראה בת, ב.

בס"ד. ש"פ במדבר, מבה"ח סיון, ה'תשי"ד

(הנחה בלתי מוגה)

וידבר הוי" אל משה גו' שאו את ראש כל עדת בני ישראל גו' במספר

שמות גו' אתה ואהרן ואחכם יהיו איש איש למטה וגו' וידוע

הדיק בזה? הן בכללות הענין והן בפטי הדברים, דכפטי הדברים צריך

להבי' מ"ש במספר שמות, דלכאורה נוגע רק המספר דבניי, ומה נוגע

ענין השמות. וגם אינו מובן אומרו במספר שמות, דלכאורה, מאחר שבא

בהמשך למ"ש כל עדת בניי, היינו, שהכוונה היא לשמות בניי, א"כ

הול"ל במספר שמותם, ומהו אומרו במספר שמות. גם צריך להבי' מ"ש

שאו גו', דלכאורה הול"ל לשון המורה על מנין, וכמו הלשון תפקדו

שנאמר בהמשך ציווי זה גופא, ולמה אומר הלשון שאו, שאינו מורה על

מנין, אלא פירושו הוא מלשון הגבהה (אויפהויבן) וגם אינו מובן מ"ש

שאו את ראש, דלכאורה הול"ל שאו את כל עדת, ומהו אומר את ראש.

וגם צריך להבי' למה הוצרך להיות המנין ע"י משה ואהרן, ותלא המנין

הראשון בצאתם ממצרים הי' ע"י משה בלבד, ולמה הוצרך להיות מנין

זה גם ע"י אהרן. והיינו, דכשלמא מה שהוצרך להיות ע"י משה, הרי זה

לפי שכל ההמשכות צריכים להיות ע"י משה דוקא (הן משה שברור

הוא, והן אתפשטותא דמשה שבכל דור ודור), אך מהו הענין שהוצרך

להיות המנין גם ע"י אהרן. ועוד צריך להבי', למה הוצרך להיות מנין זה

גם ע"י הנשיאים, כמ"ש ואחכם יהיו איש איש למטה, דאף שמלשון זה

משמע, שהנשיאים היו טפלים וכסלים למשה ואהרן, מ"מ הוצרך להיות

המנין גם על ידם, וצריך להבי' טעם הדבר. וכמו"כ אינו מובן בכללות

הדבר, מהו גודל מעלת המנין, דלכאורה, מנין הו"ע חיצוני שאינו מורה

על השיבות הדבר, שהרי בהמנין כולם שווים, ומהו גודל מעלתו שלכן

נכתב זה בחתרה, ונצטוו לקרוא זה בחתרה בכל שנה ושנה. וביותר אינו

נראה שיש להוסיף על זה, ומהו גודל מעלת המנין, דלכאורה, מנין הו"ע חיצוני שאינו מורה

על השיבות הדבר, שהרי בהמנין כולם שווים, ומהו גודל מעלתו שלכן

נכתב זה בחתרה, ונצטוו לקרוא זה בחתרה בכל שנה ושנה. וביותר אינו

1) פירשתנו (במדבר) א, א"ד. עי' כה ואילן. אה"ח במדבר ע' כט, ד"ה

2) בכל הכה לקמן — ראה ד"ה שאו את להבי' ענין מה שבמספר בניי כ"י תרל"ה

ראש תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' שיב ואילן). (סה"מ תרל"ד ע' רח ואילן). ד"ה שאו את

ד"ה תה"ל במאמר אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' ראש תשי"מ.

קצ ואילן. וראה גם ד"ה תה"ל תק"ע ע' צה 3) ראה סה"מ תר"ס ע' קרב ואילן. ועוד

ואילן. מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"א 4) תקי"ז חס"ט (קרב. א. קיד. א).

ט) וזרדו על שלשה דברים העולם עומד, על שלשה דברים ההעולם

עומד, בע"י שהתנ"כ נחלקו לג' סוגים, דככלות הם ב'

קוין דהמשכה והעלאה⁶², וגם לאחרי שתחלקו לב' קוין הם כלולים זה

מזה, עיי' מתגלה שעונו הפנימי העולם, העלם, הוא, שיהי' בו גילוי

אלקות ולכן, הגילוי אלקות שנומשך בעולם ע"י העבודה בני הדברים

תורה עבודה וגמ"ח (שכל אחד כלול מכולם) הוא לא כמו דבר נוסף על

העולם אלא שזרע ענינו דהעולם עצמו, והעולם עומד

והמשכה זו היא ע"י העבודה בני הדברים עכשיו. אלא שעכשיו הוא

בהעלם, ולע"ל יהי' זה בגילוי. וכמשנתו"ל (במאמר הקודם⁶³)

שבמשיח יהי' החיבור דמעלה ומטה, ועל ידו יומשך זה גם ככל העולם,

שרהי' מלאה הארץ דיעה את הוי"מ⁶⁴, שגם הארץ הגשמית (דומם, מטה

מטה) תהי' מלאה דיעה את הוי" (מעלה מעלה), כביאת משיח צדקנו

בקורב ממש.

62) דתורה וגמ"ח שניהם הם המשכה מלמעלה למטה, והחילוק שביניהם הוא באופן

ההמשכה (לקי"ח שליח מטי, ב וראה גם לקי"ח אמור לג, טי"א. וכ"מ).

63) ד"ה תה"ל שבתערה 8 דלעיל ס"י (לעיל ע' קיד).
64) ישע"י יא, ט.